

Марія Калинич

ІСТОРІЯ – ВЧИТЕЛЬКА ЖИТТЯ, АБО ЦІНА ВТРАЧЕНИХ ЛЮДСЬКИХ ДОЛЬ

«Великі світові війни починаються з маленьких дрібниць», – відзначає відомий український історик Ярослав Грицак [1]. Сьогоднішня непроста ситуація в Україні – яскравий тому твердженню приклад. Сучасні події, які давно вийшли на світовий рівень, як реальна загроза для людства, також починались з відносно маленького дійства. Справедливо говорить приказка: «Розумний вчиться на чужих помилках, а дурний – на своїх». Нам історія дає унікальний шанс – бути розумними, повчившись на помилках минулого, й не допустити повторення війни. Тому зараз, як ніколи, є актуальним згадати, осмислити та переоцінити уроки минулого, помилки людства, які могли б мати катастрофічні наслідки.

Десять років збройного протистояння в Афганістані виявилися чи не найтривалішою локальною війною ХХ ст., в якій брали участь й наші земляки. Тоталітарний комуністичний режим визначив цю південну країну територією власних інтересів. Рішення про введення радянських військ у Афганістан було прийнято у грудні 1979 р. на підмосковній дачі тодішнього Генерального Секретаря КПРС Л. Брежнєва та членами Політбюро М. Сусловим, Ю. Андроповим, Д. Устиновим, А. Громико, й до речі, було ухвалено неповним складом політбюро КПРС, що виявилось, крім усього іншого, ще й грубим порушенням процедури. На той час Л. Брежнєву виповнилося 73 роки, М. Сулову – 77, Ю. Андропову – 65, Д. Устинову – 71, А. Громико – 70. Окрім того, що всі були людьми похилого віку, окремі з них страждали ще й важкими захворюваннями та провалами в пам'яті. Однак це не завадило «кремлівським старцям», як їх глумливо називали в народі, безсеречно, без жодних мук совісті й щонайменших вагань відправити на війну молодих солдатів та офіцерів, серед яких були тисячі українців [2].

Саме тоді, наприкінці 1979 р. з українських домівок почали брати в Афганістан перших солдатів строкової служби й продовжували забирати їх ще протягом довгих дев'яти років. Одним з них був і мій земляк, Горват Степан Степанович, з села Синевирська Поляна, Міжгірського району, Закарпатської області.

Народився Степан Степанович 5 січня 1968 р. в с. Синевирська Поляна, Міжгірського району, Закарпатської області, навчався в середній школі № 1.

27 вересня 1987 р. Степана Степановича призвано на військову службу до лав Радянської Армії. Міцна статура тренованого хлопця і той міцний стержень внутрішньої сили, що вже відчувався у ньому в такі юні роки (а йому було ж тільки 19 років), уже формувались в його зовнішності

і визначили рід військ, в яких він мав служити. Саме такі юнаки увійшли до розвідувально-десантної роти, де Степан Степанович проходив підготовку для подальшої служби в Афганістані. А привезли їх в Туркменістан, в м. Кушку. До армії Степан Степанович інтенсивно займався спортом, мав перший розряд з волейболу, захоплювався футболом.

Із 150 новобранців мав найкращі показники спортивної підготовки. Відбір був серйозний, місяці виснажливих тренувань. Стало звичайною справою увесь час носити за плечима тридцяти кілограмовий рюкзак. «Десантник повинен вміти все! Окрім фізичної витривалості – вміти водити бойову машину, бути снайпером і досягнути багато інших наук», – говорить Степан Степанович. Командир залишив його служити в Союзі, та Степан Степанович хотів їхати з товаришами, з якими уже 5 місяців їв солдатську кашу. Тому подав рапорт... і не один... А 15 травня 1988 р. о третій годині ночі їх перекинули в провінцію Кундуз, в Афганістан.

За період служби Степан Степанович отримав поранення в обличчя, від снайпера. Й досі нагадує про себе шрам на скроні. Сам Степан Степанович є безпосередньо учасником бойових дій. За період служби змінив 3 автомати.

Перший бій запам'ятав назавжди: група бойових машин потрапила під обстріл. Це було його першим бойовим хрещенням.

«Пейзаж незвичний для нашого ока. Після розкішної української природи – пустеля і гори. Найкращий сезон в березні: є зелень і квіти, а в травні вже все випалене сонцем. Пронизує до кісток вітер, спека, спрага, дрібний пісок, як пил, покриває все», – згадує Степан Степанович.

Побут був непростий у солдат. Була столова, де їх годували, готували свої повари, годували, консервами, тушонкою в скляних банках. Тушонка була не рідко зіпсована, доходило до того, що в ній заводились черв'яки. В такому стані її давали солдатам. До дехкан, як там називають селян, наші хлопці ставилися із розумінням, і тому вони часто ділились своєю пайкою з ними. Купались солдати з бака з водою, нагрітий на сонці, який і виконував функції душової. Солдати спали на матрацах, під подушкою обов'язково лежав автомат та патронтаж, бо вночі міг бути обстріл. Не тільки кулі підстерігали їх там, а і хвороби, яких вони не знали раніше. Польові умови, неймовірна спека, піщані москити, які розносили лихоманку. Таку лихоманку підхопив і Степан Степанович, потрапив до кабульського шпиталю, а потім його перекинули до Ташкенту.

Прослужив Степан Степанович в Афганістані 2 роки. У 1989 р. повернувся з Афганістану додому. Спочатку летів із Ташкента в Оренбург, а потім поїздом через Москву на Київ, з Києва на Волівець. У поїзді (через Москву на Київ) Степан Степанович зустрів жінок з України, які поверталися додому з весілля. До ранку співали українські пісні, адже їхали додому, в Україну. Приїхавши додому – його вітало все село.

Горват С. С. має нагороди: медаль «Від вдячного афганського народу» та «Захисник Вітчизни». А сьогодні Степан Степанович –

люблячий батько та чоловік. Має два сина Івана і Василя.

На сьогодні, у Степана Степановича залишився жорстокий «подарунок від Афганістану» це шрам на обличчі і контузія, яка все частіше дає про себе знати. Сил додає мудра і кохана дружина Марина, яка зрозуміє і заспокоїть чоловіка. Разом вони долають життєві негаразди.

Список використаних джерел:

1. Грицак Я. Й. Страсті за націоналізмом. Стара історія на новий лад. – Київ : Критика, 2011. – 176 с.
2. Слоньовська О. В. В Афганістані в «чорнім тюльпані»... Видання друге, доповнене й перероблене. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2011. – 732 с.